

Nr 27.

Ankom till riksdagens kansli den 12 april 1932 kl. 3.³⁰ e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående distriktschefen vid statens järnvägar G. E. Löfmarcks pensionsrätt.

I en till riksdagen avlåten, den 16 mars 1932 dagtecknad proposition nr 234, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att distriktschefen vid statens järnvägar *Gösta Emil Löfmarck* må, för den händelse han före uppnådd pensionsålder av 65 år avgår ur statens järnvägars tjänst för att tillträda anställning såsom verkställande direktör hos svenska järnvägsföreningen och svenska järnvägarnas arbetsgivarförening, utan hinder därav vid uppnådda 65 levnadsår från statens järnvägar komma i åtnjutande av den pension, vartill han varit berättigad, därest han då kvarstått i tjänst, med rätt för Löfmarck att, om han före uppnåendet av 65 års ålder på grund av sjukdom nödgas lämna omförmälda anställning i enskild tjänst med avstående av därmed förenad lön, redan från tidpunkten för avgången från sistberörda anställning erhålla pension från statens järnvägar.

Med eget utlåtande den 20 februari 1932 har järnvägsstyrelsen överlämnat en till Kungl. Maj:t ställd skrift, däri distriktschefen Löfmarck — under förutsättning att han erhöle pension enligt 14 § 1 mom. första stycket av kommunikationsverkens pensionslag (nr 254:1920) — anhållit om avsked ur statens järnvägars tjänst från och med den 1 juli 1932.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Löfmarck är född den 6 januari 1872; att han, efter att år 1895 hava blivit antagen till elev vid statens järnvägar, år 1898 erhöle anställning såsom extra ordinarie tjänsteman vid verket och samma år befordrades till innehavare av tjänst å ordinarie stat; att han den 1 augusti 1913 lämnade statens järnvägars tjänst för att tillträda enskild anställning; att han vid ingången av år 1915 ånyo tillträdde ordinarie befattning vid statens järnvägar; att han den 23 oktober 1914 konstituerades och förordnades att från och med den 1 januari 1915 vara byråchef vid statens järnvägar; att han den 7 december 1917 konstituerades

och förordnades till distriktschef vid statens järnvägar från och med den 1 januari 1918; att Löfmarck på grund av Kungl. Maj:ts särskilda beslut från och med den 1 juli 1920 innehåft förordnande såsom distriktschef vid statens järnvägar; samt att det senast meddelade förordnandet gäller för en tid av 5 år, räknat från och med den 1 januari 1932.

I sitt förenämnda utlåtande har *järnvägsstyrelsen* förklarat sig anse att, när Löfmarck vid avgång från och med den 1 juli 1932 innehade minst tolv års förordnande såsom distriktschef, han enligt styrelsens förmenande vid avgången vore berättigad till pension jämlikt det av honom åberopade författningsrummet. Avvikande mening har emellertid anförts av föredraganden i ärendet, byråchefen Iacobi, vilken frambållit att, när Löfmarck vid tillträdet av distriktschefsförordnandet innehåft ordinarie tjänst vid statens järnvägar, han enligt gällande bestämmelser borde i pensionshänseende behandlas såsom en ordinarie tjänsteman, tillsatt genom konstitutorial, på grund varav för Löfmarck gällde en pensionsålder av 65 år.

I ärendet har *kommunikationsverkens lönenämnd* avgivit infordrat utlåtande. Lönenämnden har däri till en början lämnat en redogörelse för innehållet i och tillkomsten av ifrågavarande stadganden i kommunikationsverkens pensionslag samt därefter anført, bland annat, följande:

Av de författningsbestämmelser med därtill hörande motiveringar, som sålunda återgivits, syntes det nämnden framgå, att Löfmarck, som vore född år 1872 och, så vitt för nämnden vore känt, alltjämt vore i besittning av oförminskad arbetsförmåga, icke kunde med stöd av pensionslagens bestämmelser beredas pension, därest han den 1 juli 1932 på egen begäran avginge från tjänsten. För Löfmarck inträdde rätt till pension först vid fyllda 65 år, därest han icke dessförinnan på grund av sjukdom eller dylikt bleve oförmögen till vidare tjänstgöring.

Det syntes emellertid nämnden kunna dragas i tvivelsmål, huruvida de särskilda bestämmelser, som i 13 § 2 mom. pensionslagen meddelats rörande distriktschefs pensionsrätt, verkligen kunde anses i allo lämpliga och ändamålsenliga.

Det syntes nämnden önskvärt, att en lagändring på denna punkt komme till stånd. Nämnden ville därför förorda, att spörsmålet härom hänskötes till 1930 års pensionssakkunniga för att tagas i övervägande vid pågående utredningsarbeten angående revision av kommunikationsverkens pensionsförfattningar.

Ehuru Löfmarck icke syntes vid avgång ur tjänst vid den i hans sökan angivna tidpunkten kunna författningsenligt komma i åtnjutande av pension från statens järnvägar, syntes det dock nämnden med hänsyn till de brister, som enligt nämndens mening vidlådde vissa bestämmelser i nu gällande pensionslag, knappast vara med billighet förenligt, att han, som alltsedan den 1 januari 1918 innehåft distriktschefstjänst vid statens järnvägar, skulle gå miste om pensionsförmån. Härtill komme dessutom, att vissa sakliga skäl syntes nämnden tala för att Löfmarck tillerkändes den pension, som eljest vore för distriktschef stadgad. Enligt vad för nämnden blivit upplyst, hade sökanden för avsikt att antaga ett honom lämnat erbjudande att övergå i svenska järnvägsföreningens och svenska

järnvägarnas arbetsgivarförenings tjänst såsom dessa föreningars verkställande direktör, under förutsättning att han, efter för detta syfte erhållet avsked från sin distriktschefstjänst, finge uppbära pension från statens järnvägar. I betraktande av de bekymmersamma ekonomiska förhållanden, varunder en stor del av landets enskilda järnvägar för närvarande arbetade, måste det anses vara icke blott ett de enskilda järnvägarnas intresse utan även — särskilt i betraktande av de betydande summor av statliga och andra allmänna medel, som vore nedlagda i de enskilda järnvägarna — ett allmänt samhälleligt intresse, att en person med Löfmarcks erkänt stora kapacitet såsom järnvägsman i ledande ställning sattes i tillfälle att mottaga det gjorda erbjudandet.

På grund av det anförda och då ett bifall till den föreliggande ansökningen enligt nämndens mening förutsatte, att riksdagen därtill lämnade sitt medgivande, har nämnden förordat, att Kungl. Maj:t måtte ingå till 1932 års riksdag med proposition i ärendet.

Statskontoret har vidare avgivit infortrat utlåtande i ärendet. I fråga om innebörden av åberopade lagbestämmelser har statskontoret anslutit sig till den mening, som uttalats av kommunikationsverkens lönenämnd. Därefter har ämbetsverket anförut följande:

Enligt vad av kommunikationsverkens lönenämnds utlåtande framginge, skulle Löfmarcks avgång från distriktschefstjänsten redan vid nämnda tidpunkt vara föranledd av hans avsikt att antaga ett anbud att övergå i svenska järnvägsföreningens och svenska järnvägarnas arbetsgivarförenings tjänst såsom verkställande direktör. Om, såsom nämnden framhållit, en sådan anordning befundes böra från statens sida befrämjas, föreläge givetvis anledning att söka på något sätt underlätta genomförandet.

Med hänsyn till att Löfmarck innehade sin distriktschefstjänst på förordnande syntes den anordningen icke kunna ifrågakomma att låta honom med åtnjutande av tjänstledighet lönlös kvarstå i statens järnvägars tjänst intill uppnådd pensionsålder, en utväg som eljest måhända kunnat anlitas. Ej heller vore statskontoret benäget att tillstyrka utverkande av pension åt Löfmarck, om denna, såsom med framställningen syntes åsyftas, skulle börja utgå redan vid den tilltänkta avgången från befattningen vid statens järnvägar. Enligt statskontorets mening kunde det nämligen knappast anses föreligga anledning för staten att bereda honom pension tidigare än han vid kvarstående i tjänst vid statens järnvägar skulle hava tillträtt sådan förmån. Emellertid syntes anledning förefinnas till det antagande, att Löfmarcks huvudsakliga intresse vore riktat på att få pension för sin långvariga statstjänst och att det vore av mera underordnad betydelse för honom, om denna förmån icke skulle komma att utgå förr än han uppnått den stadgade pensionsåldern. Det syntes därför statskontoret, som om med hänsyn till föreliggande omständigheter det borde tagas i övervägande, huruvida icke föreliggande framställning kunde såtillvida vinna beaktande, att Kungl. Maj:t hos riksdagen utverkade medgivande därtill, att Löfmarck, som syntes kunna räkna mer än 35 tjänstår i statens tjänst och under fulla 30 år erlagt avgift för egen pensionering, finge vid uppnådda 65 levnadsår tillträda pension från statens järnvägar till belopp av 6,996 kronor årligen.

Departementschefen har för egen del anfört följande:

»Av vad i ärendet anförts torde få anses framgå, att Löfmarck, om han på egen begäran erhåller avsked från sin distriktschefsbeftattning från och med den 1 juli 1932, författningsenligt icke kan komma i åtnjutande av pension på grund av sin anställning vid statens järnvägar, enär han vid nämnda tidpunkt icke uppnått den för honom gällande pensionsåldern av 65 år. Däremot uppfyller Löfmarck i fråga om antalet tjänstår och med avseende å erlagda pensionsavgifter villkoren för åtnjutande av hel tjänstepension från statens järnvägar.

Med hänsyn till de skäl, som åberopats till stöd för Löfmarcks ansökning om pension — och särskilt i betraktande av det förhållandet, att det även ur statsverkets synpunkt måste anses vara av intresse, att Löfmarck blir i tillfälle att emottaga den honom erbjudna beftattningen i svenska järnvägsföreningens tjänst — finner jag mig emellertid böra tillstyrka, att åtgärd vidtages för beredande av pension åt Löfmarck. Beträffande formen härför ansluter jag mig i huvudsak till statskontorets förslag. Nämnda förslag, vilket såsom av det föregående framgår innebär, att Löfmarck efter uppnåendet av den för honom gällande pensionsåldern, 65 år, skall äga uppbära pension, såsom om han intill nämnda ålder kvarstått i statens järnvägars tjänst, torde dock skäligen böra modifieras genom medgivande, att, därest Löfmarck på grund av sjukdom nödgas före uppnådd ålder av 65 år lämna omförmälda anställning i enskild tjänst med avstående av därmed förenad lön, han redan då må tillträda statspensionen.»

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet.

Med hänsyn till de särskilda omständigheter, som i ärendet åberopats, har utskottet ansett sig böra tillstyrka bifall till det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget.

Utskottet hemställer sålunda,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må vinna riksdagens bifall.

Stockholm den 12 april 1932.

På bankoutskottets vägnar:

C. E. SVENSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
från första kammaren: herrar C. E. Svensson, Lindgren, Stendahl, Bjurström, Bodin, Lindström och Bengtsson*;

från andra kammaren: herrar Bäcklund, Lovén, Wikström, Höglund i Göteborg, Carlsson i Solberga*, Leffler, Svedman* och Hammartund.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.